

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta tělesné výchovy a sportu

Bakalářská práce

Komparace výuky aktivit v přírodě na vybraných českých a norských
univerzitách

-

Comparison of Outdoor Education at Czech and Norwegian Universities

Vedoucí bakalářské práce:
Mgr. Michal Frainšic

Zpracoval:
Zdeněk Hejna

duben 2012

Abstrakt

Název práce: Komparace výuky aktivit v přírodě na českých a norských univerzitách

Cíle práce: Hlavním cílem je komparace výuky aktivit v přírodě na vybraných českých a norských univerzitách.

Metoda: V práci byla použita metoda rešerše nabídky studijních programů na jednotlivých školách a také jsme sestavili dotazník, který byl rozeslán mezi studenty jednotlivých oborů.

Výsledky: Pozorujeme určitou odlišnost v českém a norském pojetí výuky aktivit v přírodě, které silně ovlivněno kulturně-historickým vývojem v obou zemích a rozdílným pohledem na vnímání přírody.

Klíčová slova: aktivity v přírodě, friluftsliv, studijní program, komparace

Abstract

Title: Comparison of Outdoor Education at Czech and Norwegian Universities

Goals: The main goal is to compare outdoor education at Czech and Norwegian universities.

Method: We used a retrieval method of internet and literature sources of study programmes at certain universities and we have composed and summarized a survey, which had been sent to students of researched schools.

Results: We can observe certain differences in Czech and Norwegian interpretation of outdoor education, which is deeply influenced by cultural-historical development in both countries and different point of view of perceiving the environment.

Key words: outdoor activities, friluftsliv, study program, comparison

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a použil jsem pouze literaturu uvedenou v seznamu citací. Zároveň souhlasím se zveřejněním této práce jak tištěné, tak elektronické podobě.

V Praze dne 26. dubna 2012

Zdeněk Hejna

Poděkování

Touto cestou bych chtěl poděkovat Mgr. Michalu Frainšicovi za odborné vedení bakalářské práce. Veliké díky patří i lidem v mém okolí, kteří mě v psaní a zpracovávání podporovali.

Svoluji k zapůjčení své bakalářské práce ke studijním účelům.

Prosím, aby byla vedena přesná evidence vypůjčovatelů, kteří musejí pramen převzaté literatury řádně citovat.

Jméno a příjmení:	Číslo obč. průkazu:	Datum vypůjčení	Poznámka:
--------------------------	----------------------------	------------------------	------------------

OBSAH

1. ÚVOD	8
2. TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	10
2.1. POJEM OUTDOOR A JEHO CHÁPÁNÍ.....	10
2.1.1. ČESKÉ POJETÍ AKTIVIT V PŘÍRODĚ.....	11
2.1.2. OBLAST AKTIVIT V PŘÍRODĚ	11
2.1.3. TĚLOVÝCHOVNÉ A REKREAČNÍ AKTIVITY V PŘÍRODĚ	14
2.1.4. HISTORICKÝ VÝVOJ AKTIVIT V PŘÍRODĚ V ČESKÝCH ZEMÍCH	15
2.1.5. KLUB ČESKÝCH TURISTŮ	17
2.2. HISTORIE A VÝVOJ NORSKÉHO FRILUFTSLIVU.....	18
2.2.1. CO TO ZNAMENÁ FRILUFTSLIV A JAKÉ ZAHRNUJE AKTIVITY?	19
2.2.2. AKTIVITY SPADAJÍCÍ DO NORSKÉHO FRILUFTSLIVU	20
2.2.3. NORSKÉ PRÁVO PŘÍSTUPU DO PŘÍRODY (ALLEMANSRETTE).....	21
2.2.4. DEN NORSKE TURISTFORENING (DNT).....	22
2.3. STUDIJNÍ PROGRAMY AKTIVIT V PŘÍRODĚ V ČR	22
2.3.1. FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU UNIVERZITY KARLOVY V PRAZE	23
2.3.2. FAKULTA TĚLESNÉ KULTURY UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI.....	26
2.3.3. PEDAGOGICKÁ FAKULTA UNIVERZITY JANA EVANGELISTY PURKYNĚ	31
2.4. STUDIJNÍ PROGRAM FRILUFTSLIV NA NORSKÝCH UNIVERZITÁCH	32
2.4.1. HØGSKOLEN I TELEMAR.....	32
2.4.2. HØGSKOLEN I HEDMARK; UNIVERSITET I AGDER.....	35
3. CÍLE A ÚKOLY PRÁCE	36
4. METODIKA PRÁCE.....	37
5. VÝSLEDKY.....	39
6. DISKUSE.....	43
7. ZÁVĚR.....	44
POUŽITÁ LITERATURA.....	45
PŘÍLOHY.....	47

1. Úvod

Souznění člověka s přírodou bylo odpradávná tou nezákladnější a nejpřirozenější věcí, která patřila ke každodennímu životu na Zemi. Aby bylo možné přežít, museli si lidé obstarat potravu buď lovem, nebo pěstováním vlastních rostlin či domestikací zvířat. Museli být schopni si postavit přístřešek, ve kterém se mohli ukrýt před rozmary počasí, a vůbec se naučit využívat spoustu dalších přírodních zdrojů, aby byli schopni svého vlastního života. Společnost se ale během tisíců let existence vyvíjela a zaznamenala velký pokrok. Dospěli jsme do moderní, industrializované doby, kdy většina obyvatel planety má přístup k elektrické energii a už není možné si život bez ní ani představit. Máme k dispozici kvalitní lékařskou péči, dožíváme se vyššího věku, jsme součástí důmyslného vzdělávacího systému, jezdíme auty, cestujeme, létáme přes oceány, abychom poznali jiné kontinenty atd. Život je dnes mnohem snazší než před několika stoletími, jež v měřítku evoluce lidstva znamenají pouze zlomek času. Samozřejmě, i dnes se ještě na naší planetě najdou malé kmeny lidí, kteří žijí stále primitivním životem jako v době kamenné a o existenci industrializované společnosti nic nevědí. Dle mého názoru je ale jen otázkou času, kdy se i oni stanou součástí běhu moderní doby a budou jí pohlceni.

Dalo by se říct, že se od svých původních kořenů začínáme vzdalovat. Žijeme ve velkých městech, pro jejichž fungování je potřeba vyprodukovat ohromně velké množství energie. Máme k dispozici téměř cokoliv, na co si vzpomeneme, a můžeme si naplnit veškeré své potřeby. Mnoho lidí si tak žije svůj spokojený život. Ale ono být zavřený celý den v bytě či kanceláři také není dobré pro zdraví a osobní rozvoj, a proto lidé začínají stále více vyhledávat aktivity, díky kterým se můžou vymanit z každodenního koloběhu života a zažít něco nového, neobvyklého.

Outdoor a outdoorové aktivity se dnes skloňují ve všech pádech, snad na každém kroku. Outdoor na nás útočí z reklam všeho druhu, je všude kolem nás. Kupujeme oblečení v outdoorových obchodech, provozujeme nejrůznější outdoorové sporty. Lze říci, že slovo outdoor, které už pevně zakořenilo i v českém jazyce, je dobrou obchodní značkou, která stále zažívá stále prudší rozvoj. Zažíváme návrat k přírodě!

Během posledních desetiletí se trh s aktivitami v přírodě (outdoor activities) prudce rozvíjel, a zasáhl tak do mnoha oborů. Logicky se stalo nezbytným vzdělávat i odborníky pro tuto oblast. Na řadě vysokých škol po celém světě vznikly obory, které se zabývají oblastí aktivit v přírodě a jejichž absolventi jsou poté kvalifikováni pracovat s lidmi v - pro mnoho z nich nepřírodném prostředí – přírodě.

To, proč jsem si vůbec vybral téma komparace vzdělávání v oblasti aktivit v přírodě, hodně ovlivnil můj roční studijní pobyt na norské vysoké škole Høgskolen i Telemark. Měl jsem zde možnost studovat *Friluftsliv* (vztah k přírodě vycházející z tradic a dějin Norska), který má v Norsku dlouhou tradici a jenž je součástí vzdělávání Norů již od předškolního věku. Tato myšlenka mě zaujala natolik, že jsem se rozhodl blíže prozkoumat poznatky získávané a uplatňované u nás a v Norsku a následně srovnat podmínky v obou zemích.

„Život v přírodě je nejen zábavou, ale i prostředkem, jak rozvinout lidskou bytost.“

Ernest Thompson Seton

2. Teoretická východiska

2.1. Pojem outdoor a jeho chápání

Pojem outdoor, toto původně anglické slovo (z anglického jazyka = venkovní, konaný pod širým nebem) si již osvojila celá řada jazyků. Zároveň se postupně dostalo do povědomí široké veřejnosti. Ve skutečnosti tento pojem dosahuje obrovských rozměrů co se týče svého významu. Tento termín prošel svou vlastní historií, jeho význam se stále vyvíjí a je chápán odlišnými způsoby.

Co je to tedy outdoor? Pohyb v přírodě, pěší turistika, vysokohorská turistika, rybaření, camping, táboření, hry v přírodě? Či vzdálení se hlučné civilizaci a návrat k přírodě a k sobě samému, nebo ohlédnutí se zpět do naší minulosti, minulosti naší země, či ohlédnutí k našim předkům? V dnešní době je tento termín všeobecně chápán jako označení oboru „pohyb v přírodě“, a to především jako způsob trávení volného času (Červinka, 2008).

Turčová (2005) ve své disertační práci zmiňuje, že původní terminologie výchovy a aktivit v přírodě je převážně anglická, přesto existuje několik neanglických termínů, např. norský *friluftsliv* (život a pobyt v přírodě), německá *Erlebnispädagogik* (pedagogika zážitkem) nebo česká *turistika*. To zdůrazňuje regionální odlišnosti v praxi. Výchova v přírodě je kulturní konstrukt, tzn. že se o něm uvažuje různě a aplikuje se různě v různých zemích.

Je jasné, že aktivity provozované v přírodě tu byly odpradáвна, to jen naše industrializovaná doba tyto činnosti odsunula do pozadí, a pro některé jedince se proto pobyt v přírodě stává spíše záležitostí nevšední. A to je smutné. Příroda je všude kolem nás, obklopuje nás ze všech stran a my bychom to měli brát jako samozřejmost. V každé krajině naší planety je tento relativně mladý pojem outdoor chápán rozdílně v každé kultuře se do něj promítají určité odlišnosti typické jen pro ni. Je to dáno především geografickou polohou a jejím specifickým přírodním bohatstvím. V této práci se budu zabývat rozdíly mezi českým a norským pojetím, a proto se

v následujících kapitolách nejprve zaměřím na české a následně norské chápání tohoto pojmu.

2.1.1. České pojetí aktivit v přírodě

V následujících podkapitolách se blíže zaměříme na české pojetí aktivit v přírodě.

2.1.2. Oblast aktivit v přírodě

Dle Neumana (2000) jsou v současné době aktivity v přírodě nejdynamičtější složkou tělesné výchovy a sportu. Lze to doložit vznikem mnoha nových sportů i nejrůznějších organizací, které nové aktivity rozvíjejí a využívají ve výchově nebo ke komerčním účelům. Jde o bohatě strukturovanou oblast, která svými vazbami zasahuje do školní tělesné výchovy, mimoškolní činnosti, do oblasti turistiky, sportu pro všechny, rekreace, aktivity pro volný čas i do programů výchovných institucí.

Na základě analýzy mnoha kurzů a akcí jsme volně vymezili deset okruhů aktivit v přírodě, což ukazuje šířku této oblasti, proměny činností a jejich výchovné aplikace.

Uvádíme zde i některé výrazy v angličtině, protože často používají v odborných textech a mnohé z nich se přejímají.

Aktivity v přírodě

Pro okruh činností, které v sobě zahrnují turistiku, sporty v přírodě, hry a různá cvičení, jsme zvolili jako nejobecnější pojem výraz **aktivity v přírodě (outdoor activities, outdoor pursuits)**. K nim řadíme především činnosti, které konáme vlastní silou (event. za pomoci speciálního vybavení) a které jsou spjaty se šetrným využíváním přírodního prostředí nebo s překonáváním přírodních překážek. Tyto aktivity nejsou samoučelné, jsou využívány jako prostředek a výzva pro jednotlivce a malé skupiny. Při aplikaci odpovídajících metod a přístupů skrývají výchovný potenciál využitelný k rozvoji osobnosti.

Sporty v přírodě

Zahrnujeme sem sportovní disciplíny, které se odehrávají (nebo se dříve odehrávaly) převážně v přírodním prostředí a jsou charakterizovány specifickou formou soutěže se zřejmou snahou o dosažení nejvyššího výkonu (absolutně nebo ve vztahu k určitému okruhu osob). Přestože se řada dříve typických sportů v přírodě (**outdoor sports**) stěhuje do umělých areálů a hal (horolezectví, lyžování, cyklistika, veslování, triatlon, windsurfing aj.), zůstává pro nás provádění sportů v přírodě v relativně málo narušeném přírodním prostředí tou nejvyšší kvalitou.

Vedle zvyšování kondice a zlepšování pohybových funkcí klademe důraz na zapojení všech smyslů, podporujeme neobyčejnost zážitků a zkušenosti, aktivaci celé osobnosti v bezprostředním jednání, možnosti spolupráce s ostatními a porozumění sobě samému. Chceme, aby účastníci akcí a kurzů objevovali a posilovali sociální vazby při skupinové činnosti, získávali ekologicko-hodnotový pohled na svět a setkávali se se skutečnou přírodou.

Aktivity typu „survival“

Jedná se o hraniční výkony spojené s překonáváním přírodních překážek, vyžadující i určité riziko. Dochází zde často k bezprostřednímu kontaktu s divokou přírodou. Oblast „přežití“ (survival) byla dříve záležitostí specialistů, průzkumníků a speciálních armádních skupin. Od konce 70. let dvacátého století začíná být tento pojem velmi populární a stává se určitou módou „umění přežít. Tato vlna přišla do Evropy z USA a probíhala podobně, jako by šlo o nový druh sportu – objevily se speciální časopisy, učebnice, vytvářely se odborné prodejny a prezentovali se více či méně erudovaní specialisté.

„Survival“ znamená pro mnoho lidí také možnost otestovat se v přírodě. V řešení náročných situacích znamená nalézt sám sebe i přírodu, je to jedna z cest k formování charakteru. Ve většině škol, akcí i kurzů se jedná o zvládání stresových situací, zvládnutí technik, které ochraňují organismus před horkem, chladem, žízní, nevyspáním a hladem. Znamená to vždy uchování rozumové kontroly nad svým jednáním, nalézáním improvizovaných řešení při budování přístřešků, nalezení vody, zajištění ohně a jídla. Přidružuje se k tomu dovednost hledání cest k záchraně – navigace, signalizace svého místa i znalost použití balíčku poslední záchrany.

Jinou obdobou jsou závody, které nesou název „Survival of fittest“. Termín připomíná Darwinovu teorii – silnější nebo zdatnější přežívá. Malé skupiny specialistů soupeří mezi sebou před objektivy televizních kamer. Závodní disciplíny se obměňují podle místa konání. V každé disciplíně se soutěží zvlášť.

Turistika a putování

Turistika je v českém pojetí komplexem činností spojených s aktivním pohybem (cestováním) a pobytem v přírodě a vyžadující řadu odborných znalostí a dovedností. Pro tento okruh činností nacházíme obtížně anglický ekvivalent, neboť **trekking, hiking, rambling, backpacking** nevyjadřují totéž, co české termíny.

Pobyt v přírodě a táboření

Oba pojmy jsou často používány ve spojitosti s turistickou činností. Při bližší analýze však lze vytušit, že i zde se jedná o samostatnou oblast, jež je rozvíjena četnými dobrovolnými organizacemi.

Pobyt v přírodě (**outdoor life**) má vazbu k tradičnímu sokolskému názvu; nyní chápeme tento pojem spíše ve vztahu k táboření (**camping**), stále se užívá jako volný, nezávazný termín pro nejrůznější aktivity v přírodě. Vždy zde převažovaly snahy přiblížit se přírodě či změnit chod všedního života a obohatit ho o poznávání přírody a společné chvíle strávené s přáteli a kamarády. V českých zemích zde sehrál svou velkou roli tramping, později skauting, woodcraft a YMCA. Mnohdy bylo táboření spojováno jen s mládeží. V posledních letech se však nabídka i zájem rozšířily na všechny věkové skupiny.

Táboření je široký pojem, který zahrnuje individuální táboření, tábory putovní, spojené s různými druhy turistiky a putováním, i tábory stálé.

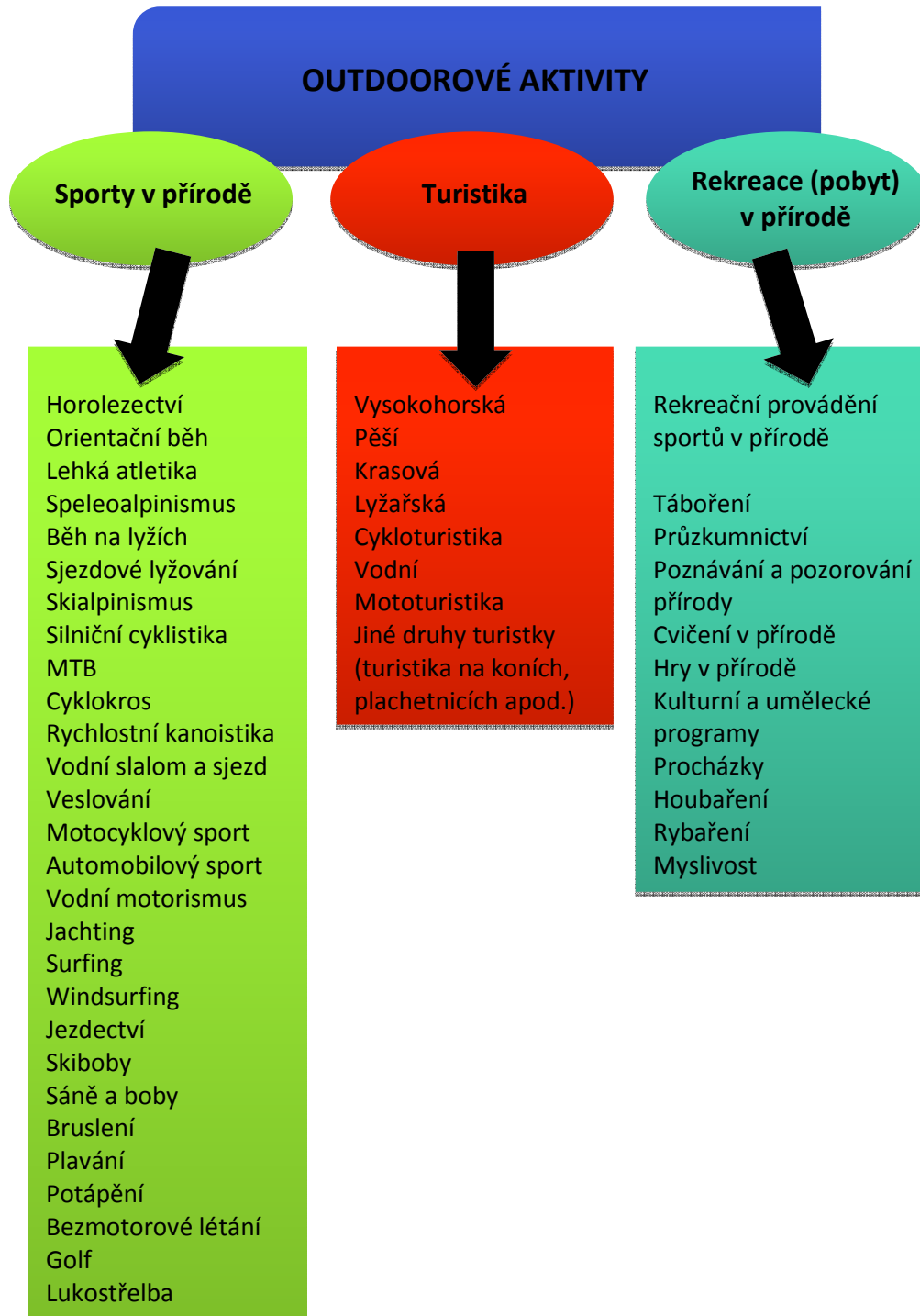
Dále aktivity v přírodě zahrnují aktivity, které pro úplnost uvedu již jen ve zkratce:

- **Cvičení v přírodě a lanové překážkové dráhy**
- **Hry v přírodě, iniciativní a týmové hry**
- **Poznávání, pozorování a ochrana přírody**
- **Lov a sběr plodů**

- Pracovní činnost a služba
- Umělecko-tvořivá činnost

2.1.3. Tělovýchovné a rekreační aktivity v přírodě

Tabulka 1 Rozdělení outdoorových aktivit (upraveno dle Neumanna, 2000, s. 12)

Z tohoto schématu můžeme vyčíst jednotlivé druhy nejčastěji provozovaných a oblíbených outdoorových aktivit po celém světě. Již mnoho let trvá „boom“ zájmů o outdoorové aktivity, a to především v nejvyspělejších zemích světa, kde stále vznikají nové sporty, aktivity a zakládají se nové organizace. Vše úzce souvisí s rozvojem cestovního ruchu a zvyšující se náročností cílových zákazníků.

2.1.4. Historický vývoj aktivit v přírodě v českých zemích

V této části práce nastíním důležité události a mezníky z historie outdoorových aktivit v ČR. Události v českých zemích, vývoj po vzniku ČSR, období po 2. Světové válce a také některá data z vývoje po listopadu 1989.

V následujících podkapitolách uvádím průřez důležitými událostmi ve vývoji outdoorových aktivit. Pro přehlednost a názornost volíme odrážkovou metodu.

Historické kořeny outdoorových aktivit v českých zemích:

- 15. století – rozvoj cestování za poznáním a dobrodružstvím
- 1492 – 1670 – začlenění cestování a pobytu v přírodě do výchovy mládeže, J. A. Komenský
- 1862 - založení spolku Sokol a první sokolský výlet na horu Říp
- 1865 – V. Náprstek založil Americký klub dam (první český ženský spolek)
- 1869 – se konaly první cyklistické závody v českých zemích
- 1870 – první horolezecký spolek na českém území (Prager Sektion des Deutschen Alpinvereins) – vliv na rozvoj alpinismu
- 1881 – založen první klub velocipedistů
- 1884 – založen nejstarší nepřetržitě vycházející český sportovní časopis Cyklista, poté Cyklistika a nyní jako příloha časopisu Peloton
- 1888 – založen Klub českých turistů (KČT) v čele s předsedou V. Náprstkem
- 1912 – tvorba prvních skautských oddílů v Praze
- 1914 – založení skautské organizace Junák – český skaut (A. B. Svojsík)
- 1917 – J. S. Guth-Jarkovský, zakladatel a první předseda Čs. Olympijského výboru vydává rozsáhlou monografii Turista

Vývoj po vzniku ČSR

Po vzniku Československa v roce 1918 dochází k bouřlivému rozvoji a vzniku nejrůznějších spolků, svazů, hnutí, klubů a organizací, jež se svými činnostmi zasazují o přínos do oblasti outdoorových aktivit, avšak jejich práci v tomto směru brzdí doba 2. Světové války.

- 1918 – vznik českého hnutí tramping, první osada „Ztracená naděje“
- 1918 – vzniká Klub československých turistů (KČST)
- 1919 – založen Svaz junáků – skautů a skautek ČSR
- 1919 – založen Akademický odbor Klubu československých turistů v Praze, zaměřoval se na výlety, táboření a dlouhodobé výpravy
- 1922 – KČST organizuje Oddíly mladých turistů
- 1925 – J. Foglar vede svůj první skautský tábor na Sázavě
- 1930 – spolek Sokol věnuje pozornost rozvoji pobytu v přírodě, zastoupeno hlavně tělesnými cvičeními, vycházky, výlety, táboření apod.
- 1930 – doba počátku spolupráce J. Foglara s Mladým hlasatelem
- 1937 – J. Foglar vydává knihu Hoši od Bobří řeky, která ovlivnila generace lidí, jejich vztah k přírodě, táboření i překonávání překážek vedoucí k sebevýchově
- 1938 – v Mladém hlasateli začíná vycházet slavný kreslený seriál Rychlé šípy
- 1939 – 1945 – většina organizací zakázána nebo sama přestala pracovat, omezená činnost KČT, na Slovensku vyvíjel činnost KSTL

Vývoj po 2. Světové válce

Po 2. Světové válce došlo k „nastartování“ a obnovení činnosti mnoha organizací, které během nelehkého válečného období musely své zájmy a cíle ukončit či přerušit. Tento rozvoj trvá do doby nástupu komunistického režimu, kdy mnohá hnutí, spolky a organizace upadají do záhuby díky v důsledku nastolení totality a pokračují jen ty, které se snoubí svými programy se zájmy KSČM nebo byla touto stranou přetransformována.

- 1945 – obnovena činnost KČT a KSTL
- 1946 – vznik ČSTV, jehož součástí je Sokol, DTJ, Orel a sportovní svazy

- 1948 – turistické organizace sloučeny v Turistické ústředí Československé obce sokolské
- 1950 – první orientační závod v ČSR
- 1952 – první mistrovství ČSR v orientačním běhu v Jihlavě
- 1953 – na první vysoké tělovýchovné škole ITVS (Institut tělesné výchovy a sportu) vzniká katedra sportů v přírodě
- 1964 – došlo k uspořádání první Tábornické školy pro mladou generaci
- 1969 – založen Československý svaz turistiky a táboření
- 1974 – založeno Hnutí Brontosaurus, které se přičinilo o rozvoj ekologické výchovy u nás
- 1978 – uskutečnění prvního ročníku nově založené Prázdninové školy Lipnice – PŠL, která výrazně ovlivnila užití turistiky a aktivit v přírodě k výchovným cílům
- 1985 – 1989 – konference organizované PŠL a FTVS UK zaměřené na výchovu v přírodě

2.1.5. Klub českých turistů

Důvod, proč jsem se v teoretické části zaměřil i na organizaci KČT, je prostý. Toto občanské sdružení je jedním z největších v České republice, které působí na poli aktivit v přírodě. Velkou část své činnosti věnuje práci s mládeží, a právě tyto činnosti vyžadují erudované odborníky v oboru, kterými mohou být i absolventi vysokých škol, na které se zaměřuje naše bakalářská práce.

Klub českých turistů byl založen v roce 1888 skupinou vlastenců kolem Vojtěcha Náprstka. Od počátku byl Klub velice aktivní - velmi rychle vyrostla síť turistických ubytoven, vznikla hustá síť značených cest a řada předních osobností země si považovala za čest, že mohla být jeho členy. Dnes KČT sdružuje téměř 40 000 turistů po celém Česku. (www.kct.cz, 2012)

Činnost KČT je široká a pestrá. Nejenže klub spravuje turistické značení, některé kulturní a přírodní památky po celé ČR, provozuje i několik ubytoven a umožňuje svým členům čerpat slevy v nasmlouvaných zařízeních. Činná je i sekce, která se věnuje

mládeži, např. A-TOM (asociace – turistický oddíl mládeže), který se zaměřuje především na turistiku a tábornictví. KČT také pořádá mnohé turistické závody, kde je důležité prokázat široké znalosti s pobytem v přírodě, ale i logické a rychlé uvažování. KČT je celostátní organizací, jejíž základní jednotkou jsou odbory, které se sdružují do 14 oblastí s hranicemi totožnými s vymezením krajů. Přestože se letos píše 124. výročí od založení, není KČT, co se týká členské základny, až tak velkou organizací. Vezmeme-li v potaz, že v ČR žije okolo deseti milionů lidí, je jejím členem pouze každý 250. občan.

2.2. Historie a vývoj norského friluftslivu

Pojem friluftsliv (anglicky „open air life“, život pod otevřeným nebem) znamená pro Nory ojedinělý způsob života spjatý s jejich rozmanitou a divokou přírodou, návrat do historie norské kultury, obdivování předků, učení vlastních dětí a v neposlední řadě je tento termín spojován s norskou národní hrdostí a identitou.

Dle Polišenské (1995) norský friluftsliv je široký pojem, který nemůže být zachycen jednou větou. Někteří odborníci, kteří se snažili definovat friluftsliv, přirovnávali termín k horské bříze. Stejně světlo, vzdušnost a jednoduchost vystihuje friluftsliv naprosto přesně. Mezi průkopníky friluftslivu uvažujeme dramatika a básníka Henrika Ibsena, který se jako první zmínil o friluftslivu psanou formou v roce 1859 (Gunnar, 1976).

Ve své básni nazvané „Na náhorní planině“ básník říká:

„V opuštěné letní chatě,
Všechno mé bohatství sbírám;
Je zde stolička a otevřené srdce
Friluftsliv mou myslí plyne“.

Podle Ibsena je pro pochopení norského friluftslivu důležité zainteresování těla, pocitů a myšlenek. „*Silný hlas*“ zněl také z úst norského ekologa a filozofa Arneho Naesse. Dalším velkým prorokem a představitelem spojovaným s norskou formou outdooru byl Fridtjof Nansen, norský polárník a dobrodruh, který jako první překonal na svých

lyžích Grónsko. Nansen chápal friluftsliv jako schopnost návratu člověka k primárnímu a jednoduchému životu, propojenému vzájemnými vazbami s přírodou a zároveň schopností péče o vlastní kulturu. V jednom z jeho proslovů řekl: „To, co nám bude poskytnuto v rámci kompenzace a zavede nás zpět k počátkům lidské existence, je a bude prostý život v přírodě, lesích, lukách, horách, na vysokých náhorních planinách a širokých nížinách, všude tam, kde se nové a velké ideje spojují v jednu a zanechávají za sebou nesmazatelné stopy“. (Wilson, 1989)

Nansen měl několik nástupců, jako například Nilse Faarlunda, kteří se svými komentáři a výroky dostali do povědomí norské veřejnosti a velkým způsobem ovlivnili vývoj a trendy moderního friluftslivu v Norsku. Důležitost měliv Norsku mnozí dobrodruhové, kteří svým entuziasmem a touhou poznat svět a vlastní limity, přispěli k rozvoji friluftslivu. V této souvislosti můžeme zmínit např.:

- Roald Amundsen - jako první dobyl Severní i Jižní pól
- Borge Ousland – polárník a dobrodruh, jenž sám zdolal Antarktidu, jeden z nejlepších novinářů National Geographic's
- Thor Heyerdhal – známý pro své raftové expedice
- Cato Zahl Peterson – dobrodruh, který pouze s jednou rukou zdolal krom mnoha dalších hor i těžké Himaláje

Ve světě, kde nedotčená příroda pomalu zaniká nebo je již zdevastována vlivem člověka a techniky, je jasné, že k udržení charakteristických vlastností norského friluftslivu pro budoucí generace je nezbytné usilovně zvyšovat lidské povědomí o ekologičnosti a problematice s ní související (Polišenská, 1995).

2.2.1. Co to znamená friluftsliv a jaké zahrnuje aktivity?

Friluftsliv znamená čas strávený venku, mimo domov, zkoumáním a nabýváním nových zkušeností a poznatků v přírodě. Těm, kdo tráví čas v lesích, horách či fjordech, se dostává lepšího pochopení vzájemné interakce mezi přírodními druhy a ekologickou rovnováhou. Norové milují svoji přírodu, a také se k ní adekvátně, s úctou a náležitostí chovají. Mají rádi únik do přírody po škole či zaměstnání třeba jen na malou chvíli, avšak důležitost setrvání, odpočinku a načerpání sil je to

podstatné. Dominantou friluftslivu jsou procházky, výlety nebo túry kratšího či delšího rázu, závisující na časových možnostech jednotlivce, rodiny nebo skupinky přátel. Delší a dlouhé výlety jsou pořádány zpravidla o víkendu. Norové obvykle vyráží do přírody ihned od svých obydlí bez jakéhokoli užití dopravního prostředku za účelem poznání, socializace, ale i zvýšení tělesné zdatnosti. Friluftsliv znamená životní styl, přinášející člověku blaho v podobě zlepšení fyzické a psychické odolnosti, redukce stresu či požitků z příjemně stráveného času v těsném kontaktu s přírodou. (Hanák, 2012)

2.2.2. Aktivity spadající do norského friluftslivu

Tabulka 2 Aktivity spadající do friluftslivu (Allemansretten, 2012)

A	B
Lesní a horská turistika	Lov
Ledovcová turistika	Rybaření
Horolezectví	Sběr bobulí
Pádlování	Sběr hub a vajec
Námořnictví	
Lyžování (rekreační)	
Jízda na saních	
Bruslení	
<i>Motokros, soutěžní OB</i>	<i>Sjíždění řeky na kládě</i>

Aktivity typu A se řadí mezi prvotní a zároveň moderní aktivity friluftslivu a o aktivitách B hovoříme jako o užitkových, které mohou být označeny za friluftsliv pouze v případě, že jsou prováděny jako sekundární zdroje vstupů, kde požitek a radost z aktivity se rovná nebo je větší než jeho výnosy. Tři disciplíny uvedené kurzivou - nejsou uvažovány mezi friluftsliv z hlediska soutěživosti a výsledků, jež jsou v těchto odvětvích rozhodující. Tradiční norský friluftsliv nikdy nebyl motivem výkonnosti a vítězství. Proto sport je vyčleněn z pojmu friluftsliv a představuje samostatnou složku v norském myšlení.

2.2.3. Norské právo přístupu do přírody (Allemansretten)

Norsko jako jedna z mála zemí na světě ctí volné právo přístupu do přírody. Návštěvníkům, turistům, cestovatelům nebo komukoli jinému je norská krajina a půda volně přístupná k neomezenému a nijak limitovanému pohybu, samozřejmě za dodržení jistých zákonitostí. Právo volného přístupu do přírody v Norsku znamená:

- Možnost neomezené pěší turistiky, lezení a lyžařské turistiky
- Cyklistika a jízda na koni po cestách a tratích
- Volný přístup ke sběru ovoce, bobulí a hub
- Užívání řek a jezer ke kanoistice, pádlování, jachtění a koupání
- Kempink ve volné přírodě s možností nocování
- Chytání mořských ryb bez jakýchkoli poplatků (english.dirnat.no, 2012)

V roce 1957 *The Outdoor Recreation Act* legalizovala právo přístupu veřejnosti do přírody a ihned zaznamenala rapidní růst v počtu zájemců a outdoorových nadšenců. Kromě všech důležitých a stěžejních bodů dále říká: „Pro nás je důležité žít v kontaktu s přírodou. Volný přístup do lesů, polí, hor, řek a jezer, bez ohledu komu patří, je starověké nepsané právo. Umíme sklízet přírodní dary, ne pouze ryby v moři, ale také bobule, houby a květiny či pohledy a zkušenosti“ (www.regjeringen.no).

V 21. století friluftsliv má svojí důležitost mezi všemi norskými generacemi. Již od útlého věku se děti učí tradicím norského friluftslivu ve školkách, školách, od svých rodičů a prarodičů. Postupně se dozvídají o svých předcích, kteří „budovali“ jejich zemi a utvářeli norskou kulturu. Norové dbají na to, aby vzbudili ve svých dětech hrdost a lásku ke své vlasti, naučili odpovědnosti a respektu k přírodě a přírodnímu bohatství, což se jim při pohledu na krásy a čistotu jejich země náramně daří. (Hanák, 2012).

2.2.4. Den Norske Turistforening (DNT)

(www.turistforeningen.no, 2012)

Norský DNT je obdoba českého KČT. Tato organizace slaví letos 146. výročí od svého založení v roce 1866 bankéřem a filantropistou Thomasem Heftyem. Je tedy o 22 let starší než náš KČT.

Dnes je DNT největší organizací v Norsku, která působí na poli outdoorových aktivit. Její členská základna čítá více než 240 000 členů, tedy zhruba šestinásobek oproti české. Vezmeme-li v potaz, že v Norsku žije necelých pět milionů obyvatel, je členem DNT každý 20. občan. Tato čísla již vypovídají hodně o popularitě turistiky mezi samotnými Nory.

Činnost DNT je zaměřena na několik oblastí – spravuje vlastní chaty, značené stezky a stará se lyžařské tratě v zimě. Školí také své lídry a horké průvodce, pořádá několik tisíc výletů do přírody po celé zemi a je největší organizací v zemi, která nabízí širokou nabídku dobrodružných aktivit a horských sportů. Každý rok také pořádá kurzy horolezení a ledovcové turistiky. Velice dobře mají v DNT propracovaný program pro děti a mládež. Již od útlého věku učí děti turistickým dovednostem, aranžují pro ně výlety s přespáním, ať už v chatách či stanech, loví ryby, lezou po skalách atd. Pro mládež od 13 do 26 let jsou každoročně organizovány tzv. stanové tábory, kde je možné se účastnit aktivit jako rafting, lezení, horolezení, ledovcová turistika a spousty dalších výzvnových aktivit. Samozřejmě činností je ochrana životního prostředí, která je jednou z nejdůležitějších hodnot v aktivitách norského turistického spolku. DNT si dává za cíl přímočaře a aktivně podporovat všestranné aktivity v přírodě a zachovat tak přírodní a kulturní krajinu.

2.3. Studijní programy aktivit v přírodě v ČR

V České republice nabízí možnost vzdělání v oboru aktivit v přírodě několik vysokých škol. My jsme se pro tuto bakalářskou práci zaměřili na následující tři:

- Fakulta tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy v Praze
- Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci

- Pedagogická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
Každá škola má svá specifika v rozsahu nabízených předmětů a kurzů.

2.3.1. Fakulta tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy v Praze

Na FTVS UK je v rámci studijního programu nabízena specializace Aktivity v přírodě. Garantem tohoto směru je katedra sportů v přírodě, která na fakultě (dříve ITVS – Institut tělesné výchovy a sportu) působí od roku 1953. Tento program je koncipován jako tříletý bakalářský

Profil absolventa

V návaznosti na ostatní předměty společenskovedních a biomedicínských, sportovních kateder získá absolvent kompetence pro tvořivou práci ve školách všech typů, pro řízení a vedení příslušných programů v domovech dětí a mládeže, v centrech volného času, v mnoha občanských sdruženích a organizacích. Absolventi se uplatní v aktivním cestovním ruchu i komerčních organizacích nabízejících profesní přípravu. Absolventi studia dostanou také impulzy pro samostatnou podnikatelskou činnost v tělovýchovných službách. Vzhledem ke stále rostoucí popularitě oblastí, které v anglosaských zemích zahrnují pod názvy „Outdoor activities – Outdoor studies“, „Outdoor and adventure education“, „Outdoor environmental education“ a „Outdoor industry“ je velká pravděpodobnost uplatnění absolventů i v zahraničí (www.ftvs.cuni.cz, 2012).

Aby student mohl úspěšně zakončit studium specializace Aktivit v přírodě, musí během tří let bakalářského studia získat kredity za všech povinně volitelných předmětů a alespoň ze 4 volitelných předmětů. V tomto zaměření je možno pokračovat i na magisterském studiu, které trvá dva roky.

Povinně volitelné předměty:

Úvod do studia aktivit v přírodě (1. ročník)

Cílem předmětu je seznámit posluchače s celkovou koncepcí aktivit v přírodě. Profil přednášek je zvolen tak, aby reprezentoval šíři problematiky AP. Součástí předmětu je dvoudenní pobyt v přírodě. Nelze mluvit o aktivitách v přírodě z učebny.

Sportovní lezení a horolezectví (2. ročník)

Prakticko – teoretická výuka směřující k vytvoření základů lezeckých sportů. V praktické části si jedinci osvojí základy pohybu a jištění na umělých lezeckých stěnách. Teoretická část představuje historii lezeckých aktivit a historické vazby českého a světového horolezectví, poskytuje základní informace o materiálech.

Výzvové aktivity v přírodním a umělém prostředí (2. ročník)

Předmět seznamuje posluchače s různými typy umělých a přírodních dobrodružných areálů. Začleňuje aktivity v těchto areálech do výchovných, vzdělávacích a volnočasových programů. V teoretické části poukazuje na souvislosti s dobrodružstvím, bezpečnostní a technické normy nutné pro stavbu mobilních lanových překážek. Praktická část je zaměřena na získání dovedností se stavbou nízkých překážek, zásady bezpečnosti v lanovém parku.

Kooperativní a dobrodružné hry a cvičení (2. ročník)

Studenti si prohloubí teoretické znalosti a zkušenosti z dalších okruhů her (návaznost na základní kurs a další hry). Předmět se zaměřuje na hry, které jsou většinou předkládány jako problémová úloha vyžadující spolupráci všech členů skupiny. Vedle těchto typů her se studenti seznámí s dalšími druhy her, které jsou nedílnou součástí programů výchovy v přírodě. Zpětné hodnocení průběhu her je spojováno s možným transferem do praktického života.

Turistika a aktivity v přírodě (3. ročník)

Předmět přináší teorii a praxi tradičních druhů turistiky a aktivit v přírodě a jejich nových forem. Studenti jsou aktivně zapojováni do samostatných projektů. Ve cvičeních získají zkušenost s tradičními i novými aktivitami v přírodě.

Teorie a didaktika aktivit v přírodě (3. ročník)

Studenti se seznámí s celkovým pohledem na význam aktivit v přírodě v životě člověka i společnosti. Získají poznatky o formách, postupech i cílech výchovných a vzdělávacích aplikací aktivit v přírodě. Důraz bude kladen na pochopení širšího významu a souvislostí široké oblasti, kterou pracovně nazýváme – aktivity v přírodě.

Volitelné předměty:

Navazují a doplňují povinně volitelné předměty.

Aplikovaná orientace a orientační hry (2.-3. ročník)

Předmět se zabývá prohlubováním znalostí a dovedností v tradičních a nových formách orientace a jejich aplikací do turistických a herních činností.

Přírodní a umělé překážky (2. ročník)

Prakticko-teoretický kurz navazující na předmět Výzvodové aktivity v přírodním a umělém prostředí. Seznamuje studenty s dovednostmi nutnými pro konstrukci lanových překážkových drah i s dovednostmi pro vedení skupiny. Předmět zahrnuje návštěvu lezecko – záchranářského trenažéru i stavbu vysokých překážek v přírodním prostředí.

Didaktika sportovního lezení (2.-3. ročník)

Navazující předmět na Sportovní lezení a horolezectví. Předmět objasňuje využití lezeckých aktivit ve volnočasových aktivitách, při školní tělesné výchově. Lekce se uskutečňují na umělé lezecké stěně. Po úspěšném absolvování výukymůže student žádat o licenci Instruktor lezení na umělých stěnách.

Sportovní lezení v přírodních terénech (2. ročník)

Obsahem předmětu je lezení v přírodních terénech - na skalách. Je určen absolventům předmětu sportovní lezení a horolezectví. Cílem je osvojit si základy jištění a lezení na skalách s důrazem na odlišnost techniky lezení i jištění na pískovcových a nepískovcových terénech. Součástí výuky je ochrana přírody, práce s mapou a horolezeckým průvodcem. Předmět se skládá z jednodenních a dvoudenních výjezdů na skály.

Vysokohorská turistika (2. ročník)

Předmět seznamuje s formami letní vysokohorské turistiky (VHT). Cílem je osvojení si základů pohybu a jištění ve vysokých horách, na cestách označených jako „via ferrata“. Součástí výuky je zvládnutí práce s mapou, speciálním průvodcem, zdokonalení orientace a záchrany ve vysokých horách.

Turistika a táboření (3. ročník)

Předmět je zaměřen na získání zkušeností a dovedností pro vedení turisticko - sportovní akce v zimní nebo letní přírodě. Zima je reprezentována lyžařským přechodem, léto

cykloturistickou akcí v podmínkách v České republice.

Základy skialpinismu a skitouringu (2.-3. ročník)

Náplní kurzu je osvojení praktických poznatků ze skialpinismu (skitouringu). Skitouring perspektivní oblast zimní rekreace a efektivní prostředek výchovy v přírodě. Osvětlení problematiky svahových pochodů zimních hor, základů meteorologie. Informace o technickém vybavení pro bezpečné provozování aktivity. Získání teoretických a praktických informací o technikách a taktikách výstupů.

Výchova a pobyt v přírodě (2. nebo 3. ročník)

Předmět navazuje na teoretické a praktické poznatky získané v základním kursu „Turistika a sporty v přírodě“. Seznamuje studenty s možnostmi pobytu ve volné přírodě – táboření nebo pěší putování. Svou strukturou se vrací ke klasické koncepci programů výchovy v přírodě.

Vedení kooperativních a dobrodružných her (3. ročník)

Předmět navazuje na základní kurz TSP a na semestrální výuku Kooperativní a dobrodružné hry a cvičení. Studenti se podílí na organizaci kurzu. Získají nové vědomosti a dovednosti v přípravě, vedení i hodnocení různých druhů her. Absolvováním kurzu završí kvalitní přípravu instruktora her (www.ftvs.cuni.cz, 2012).

2.3.2. Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci

Na katedře rekreologie FTK UP nabízejí studijní 3letý bakalářský program Rekreologie, na který navazuje 2leté magisterské studium. My se ale zaměřujeme pouze na studium bakalářské. Tento obor lze také studovat kombinovanou formou.

Obor připravuje pro společenskou praxi specialisty ve zvolených odbornostech s převážně praktickým zaměřením. Absolvent se stává specialistou v oblasti využívání volného času obyvatel, managementu této oblasti a podpory zdraví v oblasti pracovního a životního prostředí. Student má možnost se profilovat v jedné ze dvou specializací a to Management rekreace a sportu a Management životního stylu. Standardní délka studia je tři roky.

Profil absolventa (www.ftk.upol.cz, 2012)

Absolvent se stává specialistou v oblasti využívání volného času, realizátorem volnočasových programů obyvatel, resp. řídicím pracovníkem v oblasti volnočasových aktivit. Během bakalářského studia je možné získat několik licencí, jako např.: instruktor lyžování, instruktor snowboardingu, instruktor vodní turistiky a raftingu, instruktor lanových aktivit 2. třídy a několik dalších dle nabídky v jednotlivých předmětech.

A) Specializace Management rekreace a sportu

Absolventi specializace jsou vysokoškolsky připravení odborníci v oblasti managementu a marketingu služeb, jejichž společným jmenovatelem je rekreace všech věkových a sociálních skupin obyvatel, a to i ve vztahu k obsahu (zážitkového) cestovního ruchu a se zaměřením na veřejnou správu, volnočasová centra (fitness centra, wellness centra, golfové kluby, jezdecké areály, domy dětí a mládeže atd.), cestovní kanceláře, poradenství, sportovní svazy, jednoty a kluby, neziskové organizace, lázeňství.

B) Specializace: Management životního stylu

Absolventi specializace jsou vysokoškolsky připravení odborníci, kteří v nejrůznějších projektech rekreace, výchovy a vzdělávání analyzují, navrhují, koncepčně tvoří programy působící na rozvoj osobnosti, zlepšení kvality života a změnu životního stylu jedince i celých skupin obyvatelstva. Při své práci používají zejména zážitkově pedagogické metody a široké vědomosti a dovednosti z oblasti bio-medicínské, pedagogicko-psychologické, sociologické, rekreologické, antropomotorické a programové.

Absolventi obou specializací získávají také pedagogickou způsobilost v oboru volného času a mohou po absolutoriu současně působit v oblasti pedagogiky volného času. Zde je výběr několika předmětů z jinak velmi pestré škály, které bakalářský obor rekreologie nabízí:

Kurz pobytu v zimní přírodě 1

Základní sjezdový, snowboardový a běžecký výcvik. Výcvik v oblasti dalších pohybových aktivit uplatnitelných v zimní přírodě včetně organizace a řízení volného času v horských podmínkách. V průběhu kurzu jsou mimo jiné využívány i prostředky zážitkové pedagogiky a je kladen důraz na osobnostně sociální rozvoj studentů. K tomu přispívá vyvážená dramaturgie celé akce s uplatněním hudebních, pohybových, výtvarných, dramatických a outdoorových programů.

Výchova a pobyt v přírodě 1

Po teoretické stránce připravit posluchače na kurzy Pobytu v zimní přírodě 1. Součástí předmětu jsou i jednodenní výjezdy do terénu. Obsah výuky je součástí zkoušky z předmětu TEREK. Celý předmět je úzce spjat s přípravou na kurzovní výuku. Jedná se především o teoretické seznámení s historií, technikou, biomechanikou, výzbrojí, výstrojí a moderními trendy ve vývoji daných pohybových aktivit. Takto nabyté znalosti jsou v kurzovní praxi využívány k praktické realizaci volnočasových programů.

Kurz pobytu v letní přírodě 1

Rozvinout u studentů kompetence týkající plánování, organizace a realizace ozdravných pobytů pro osoby se speciálními potřebami.

Výchova a pobyt v přírodě 2

Cílem předmětu je především připravit po teoretické stránce posluchače na Kurzy pobytu v letní přírodě 1 a 2. Jedná se především o tyto outdoorové aktivity: táboření, vysokohorská turistika a horolezectví, orientace v terénu a orientační běh, vodní turistika, přežití v obtížných klimatických podmínkách letní přírody. Součástí předmětu jsou i jednodenní výjezdy. Celý předmět je úzce spjat s přípravou na kurzovní výuku. Hlavní náplní je teoretické seznámení s historií, technikou, biomechanikou, výzbrojí, výstrojí a moderními trendy ve vývoji daných pohybových

aktivit. Takto nabyté znalosti jsou v kurzovní praxi využívány k praktické realizaci volnočasových programů.

Základy horolezení

Student se obeznámí s horolezectvím jako sportovní aktivitou získávající v současnosti stále více na popularitě jak v rámci individuálního trávení volného času, tak coby součást nejrůznějších outdoorových kurzů a akcí pro různé typy skupin. Získá základní potřebné znalosti a návyky potřebné pro bezpečné rekreační provozování sportovního lezení na umělých lezeckých stěnách a cvičných skalách a pro bouldering.

Evaulace a zpětná vazba

Student se naučí základům práce se zpětnou vazbou v kurzech zaměřených na osobnostní a sociální rozvoj a v rozvojových projektech pro pracovní týmy. Vytvoří si základní repertoár technik sloužících k reflexi herní zkušenosti a přenosu zobecněných poznatků do reálného světa. Naučí se používat některé známé metody hodnocení programů, adaptovat je pro konkrétní situace a využívat je v dotváření dramaturgické stavby kurzu. Vybuduje si základní teoretické zázemí pro porozumění významu, možnostem a omezením reflexe a zpracování prožitku v zážitkové pedagogice.

Rekreologie 1

Cílem předmětu je stanovit základní charakteristiky volného času a rekreace, rozebrat stěžejní problémy vědy o volném čase v kontextu světového dění a společenských změn, zabezpečit zásadní informovanost o nosných otázkách poměru práce a volného času, postavení člověka v sociálním prostředí a tendencích vývoje sportů a významu sportu v kontextu EU.

Kurz pobytu v zimní přírodě 2

Předmět rozvíjí a prohlubuje pohybové dovednosti ve sjezdovém lyžování a běhu na lyžích získané na první části tohoto kurzu. Kurz je zaměřen na nácvik a zdokonalování oblouků při sjíždění a zatačení na lyžích, osvojení si metodické řady, didaktických postupů při výuce lyžování a organizace lyžařské výuky. V rámci zaměření na skupinový a osobní výcvik, vede kurz ke zvýšení úrovně

lyžařských vědomostí a dovedností, zdokonalení se v praktických činnostech na úroveň odpovídající předpokladům nezbytným k úspěšné práci lyžařského instruktora. Součástí kurzu jsou metodické výstupy v cizím jazyce a metodické vedení akcí. Po úspěšném absolvování kurzu získají studenti kvalifikaci Instruktor lyžování "C".

Lanové aktivity 1

Kurz má za cíl seznámit studenty se základními pojmy, historií a objasnit vztah k zážitkové pedagogice. Teorie a praxe lanových aktivit, používaný materiál pro stavbu lanových překážek, správný výběr místa atd. Na kurzu poté probíhá samotná stavba lanových překážek, nácvik záchrany a dopomoci, nakonec se provádí reflexe.

Kurz her v přírodě

Tento předmět se zabývá jedním z významných nástrojů zkušenostního učení. Student se naučí připravovat, vést a pedagogicky vytěžit programy opírající se o iniciativní/kooperativní hry a problém solvingové aktivity. Vytvoří si potřebné teoretické zázemí pro porozumění možnostem a omezením těchto her jako nástroje pro osobnostně sociální rozvoj nebo pro trénink konkrétních manažerských či týmových dovedností.

Kurz pobytu v letní přírodě – cykloturistika

Seznámení s teoretickými a především praktickými základy pobytu v přírodě. Získání dovedností souvisejících s pobytem v přírodě a jejich prohlubování s dominantním zaměřením na vodní turistiku. Příklady sportovních a herních aktivit v přírodě, jejich uplatnění při intenzivních rekreačních režimech s využitím teoretických aspektů zážitkové pedagogiky. Organizace a plánování akcí v přírodě. Využití celkového potenciálu přírodního prostředí, historických zajímavostí daného regionu a veškerého kulturního dědictví oblasti pro provozování aktivit souvisejících s rozvojem cestovního ruchu.

Kurz pobytu v zimní přírodě – survival

Seznámení s metodikou přípravy a realizace zimního expedičního kurzu. Teorie a praktické osvojení základů zimního táboření v primitivních podmínkách. Metodika práce s reflexí u programů tohoto typu. Pochopení problematiky výběru vhodného

materiálu. Ekologie pobytu a pohybu v zimní přírodě. Praktické osvojení dovedností souvisejících s vedením skupiny, a s orientací v zimním terénu. Zimní meteorologie.

2.3.3. Pedagogická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně

(<http://pf.ujep.cz>, 2012)

Na katedře tělesné výchovy PF UJEP nabízí v rámci České republiky ojedinělý 3letý bakalářský obor, který se jmenuje Aktivity v přírodě. Celé studium je koncipováno na základě analýzy obdobných studií v EU a ve světě a opírá se hlavně o koncepci St. Martin's College, Ambleside ve Velké Británii. Cílem je zrealizovat přiblížení české a britské koncepce pojetí výuky aktivit v přírodě, převzít pozitiva a ty poté implementovat do tohoto studijního programu.

Profil absolventa

Absolvent bakalářského oboru „Aktivity v přírodě“ bude kvalifikovaný odborník se základními teoretickými, praktickými i aplikovanými znalostmi a dovednostmi z oblasti aktivit v přírodě a jejich aplikací pro různé cílové skupiny. Tyto dovednosti budou v rámci studia zajištěny penzem praktických i teoretických předmětů z oblasti kinantropologie, psychosociálních a biomedicínkových věd, geografie a v neposlední řadě praktickými předměty. Kompetence absolventa bude v oblasti kvalifikovaného zajištění speciálních oblastí týkajících se aktivit v přírodě v rámci edukačního procesu. Uplatnění absolventa bude především v následujících sférách: cestovní kanceláře a agentury, občanská sdružení, veřejná správa, sportovní a reklamní agentury, média, sportovní publicistika orientovaná na sporty a aktivity v přírodě, sportovní zařízení, rekreační střediska, centra volného času, Domy dětí a mládeže, vysoké, střední i základní školy (jako pomocní pracovníci), komerční organizace připravující programy pro veřejnost (různé cílové skupiny – manažery, školní kolektivy apod.), soukromé podnikání, správa chráněných krajinných celků, terapeutické komunity, horská služba, vodní záchranná služba a další speciální jednotky záchranného systému atp.

2.4. Studijní program friluftsliv na norských univerzitách

V Norsku mají studenti mnohem širší nabídku studovat aktivity v přírodě, tzv. friluftsliv. My jsme se zaměřili na tři instituce nabízející tento studijní program:

- Høgskolen i Telemark v Bø
- Høgskolen i Hedmark v Elverum
- Universitetet i Agder v Kristiansandu

2.4.1. Høgskolen i Telemark

Univerzita v Telemarku nabízí pro uchazeče tříletý bakalářský program Outdoor Life, Culture and Nature Guiding (venkovní život, kultura a vedení v přírodě). Kraj Telemark, ve kterém se škola nachází je jako stvořené pro provozování veškerých outdoorových aktivit. Samotná univerzita se nachází v pětitisícovém městečku Bø, které se nachází v kraji jezer, řek a hor. Už toto prostředí nahrává pro studium friluftslivu. Studenti proto nemusí za kurzy daleko dojíždět, ale ty se naopak mohou odehrávat již za dveřmi školy. Škola nabízí širokou škálu předmětů a kurzů a poskytuje svým studentům kvalitní specializaci v oblasti aktivit v přírodě. Důraz je kladen nejen na nabytí praktických dovedností, ale i komunikačních a reflektivních zkušeností, chápání přírodních a kulturních hodnot, osobní rozvoj, národní identitu atd. (www.hit.no/eng, 2012)

Profil absolventa

Po úspěšném zvládnutí a dokončení všech povinných předmětů a kurzů, se absolventu nabízí uplatnění v oblasti outdoorového života a kulturně přírodních programech ve školách, dobrovolnických organizacích, veřejném sektoru, zdraví, rehabilitaci, sociální práci a turismu. Jestliže si student rozšíří vzdělání o postgraduální studium, získá kvalifikaci a oprávnění učit na středoškolské úrovni. Bakalářský diplom studenta dále opravňuje k podání přihlášky na navazující magisterské studium s názvem Tělesná výchova, sport a outdoorová studia. (www.hit.no/eng, 2012)

Během šesti semestrů je studentovi představeno několi různých prostředí – od hor, lesů, řek, moře až po zimní aktivity jako je zejména backcountry lyžování.

1.ročník

Během prvního roku se studenti seznámí s historií friluftslivu, naučí se základní dovednosti pro přežití v přírodě a jsou mu předávány zkušenosti v oblasti vedení skupiny, orientace v terénu a využívání přírody k všeobecnému prospěchu bez dalšího dopadu na její kontinuitu.

Outdoor Activities with Guide Training I, forest/mountain, coastal and waterways (Venkovní aktivity, trénink vedení I, lesy/hory, pobřeží a vodní toky)

Je hlavním profilujícím předmětem, kdy studenti absolvují celkem 3 kurzy a jednu vlastní 10 denní expedici. Těmito kurzy jsou:

- Forest/Mountain (4 denní přechod v horách)
- Coast (8 denní kurz na moři, základy plachtění)
- Waterways (5 denní putování na kanoích)
- Expedice (10 dní, z toho 5 dní putování v horách a 5 dní sjezd řeky na kanoích)

Outdoor Life, Winter I (venkovní život v zimě I)

Zimní část profilujícího předmětu zavede studenty do zimní krajiny, kdy se seznámí s backcountry lyžemi, které provázejí velkou část tohoto semestru. Účastní se dvou kurzů a jedné vlastní expedice.

- Forest (5 denní kurz na backcountry v zalesněné krajině)
- Mountains (9 denní kurz v horách nad hranicí lesních porostů)
- Expedice (8 dní dle vlastního výběru lokality a plánování)

Po prvním roce studia studenti získají základní dovednosti vůdcovství a orientace v rozmanitém terénu.

2. ročník

Druhý rok je ve znamení rozšíření dovednosti vůdcovství, specializace na vybrané outdoorové aktivity, práce s horolezeckým vybavením a lezení.

Outdoor Activities with Guide Training II: Mountains/Glaciers, with Optional Specialisation (Venkovní život, trénink vedení II: hory/ledovce + specializace)

Studenti si volí jednu ze čtyř specializací – ledovcový průvodce, kanoing, plachtění na moři nebo horolezení a podle toho absolvuje jednotlivé kurzy, těmi jsou:

- Mountains/Glaciars (hory/ledovce, 6 denní kurz s instruktore , následně 5 dní bez instruktora
- Specializace (7 denní kurz s instruktorem, 6 dní bez instruktora)
- Exkurze 1 den

Outdoor Life, Winter II (Venkovní život v zimě II)

Druhý rok tohoto předmětu klade za cíl prohloubit studentovy znalosti v plánování a výběru vhodné lokality pro pohyb v zimních podmínkách, rozšíření znalostí o lavinách a jejich prevenci, zlepšení lyžařských dovedností, didaktika a metodologie vůdcovství

3.ročník

V posledním ročníku bakalářského studia se studenti zaměřují na expertízu vůdcovství, řešení a zvládnutí rizikových situací, tvoří projekty se vztahem k aktivitám v přírodě, kultuře a společnosti.

Outdoor Activities with Guide Training III with Practical Pedagogical Specialisation (Venkovní aktivity, trénink vedení III s praktickou pedagogickou specializací)

Studenti absolvují 14 denní kurz s instruktorem v rámci specializace, kterou však neabsolvoval ve druhém ročníku, poté 6 dní samo a absolvují také 10 denní pedagogickou praxi.

Outdoor Life, Winter III (Venkovní život v zimě III)

V tomto posledním semestru studenti absolvují 20 denní arktickou expedici, kterou si sami plánují, ale není podmínkou, že s nimi musí být instruktor. Pro tyto účely jsou vybírány odlehlé krajiny, kde panují extrémní podmínky pro výcvik vůdců. Tento kurz sumarizuje veškeré poznatky a zkušenosti, které studenti během tří let studia nabyli.

2.4.2. Høgskolen i Hedmark; Universitet i Agder

Tyto dvě výše jmenované instituce na poli aktivit v přírodě jsme původně zahrnuli do zkoumaného souboru naší práce, bohužel se nám ale nepodařilo získat výsledky dotazování, a tak jen ve zkratce uvedeme, že obě tyto školy nabízí pouze roční studium friluftslivu, které si mohou studenti tělesné výchovy zvolit jako součást svého bakalářského studia. V podstatě razí stejnou myšlenku tradičního friluftslivu a studenti si během tohoto ročního kurzu vyzkouší spoustu aktivit, ať už jsou to treky v horách, kanoistika, lyžování, nocování v zimní krajině atd. Více informací lze nalézt na webových stránkách škol www.hihm.no a www.uia.no).

3. Cíle a úkoly práce

Cílem naší bakalářské práce je komparace výuky oboru aktivit v přírodě na vybraných českých univerzitách a na některých univerzitách v Norsku, kde je tento obor označován souhrnným názvem friluftsliv. Nejdříve se stručně seznámíme s historickými mezníky a vývojem outdoorových aktivit v obou zemích. Poté se zaměříme se na charakteristiku studijních programů jednotlivých škol, nabídku vyučovaných předmětů, profil absolventů a zhodnocení silných a slabých stránek. Na závěr porovnáme české a norské programy a vyhodnotíme dotazník, který jsme elektronicky rozeslali mezi studenty těchto oborů.

Úkoly práce:

- Prostudovat sylaby jednotlivých studijních oborů, které jsme vybrali pro komparaci.
- Sestavení dotazníku pro české a norské studenty pro bližší specifikum a nezávislý pohled na jednotlivé programy a následné vyhodnocení shromážděných výsledků.
- Analýza dokumentů a jejich interpretace.

4. Metodika práce

4.1. soubor

Soubor skupiny, na kterou jsme se zaměřili, tvoří studenti českých a norských studijních programů z oblasti aktivit v přírodě. Jsou to studenti převážně bakalářských, ale i magisterských studijních programů.

4.2. realizace měření

Pro vytvoření této práce jsem se zaměřil na studium jednotlivých studijních oborů, ze kterých jsem vybral několik předmětů, které jsem použil pro komparaci studijních programů. Tyto informace jsem hledal na internetových stránkách konkrétních fakult.

Sběr dat byl realizován formou elektronického dotazníku na webových stránkách docs.google.com.

4.3. použité metody měření

Jak uvádí Hendl (2008), volba metody se má řídit výzkumným problémem. My jsme si pro naši výzkumnou část zvolili dotazník, který má za cíl zjistit, co si lidé myslí, jak cítí, čemu věří atd.

My jsme sestavili dotazník pro studenty vybraných univerzit, který obsahuje 33 stručných otázek, z nichž většina je zaměřena na problematiku výuky aktivit v přírodě. Otázky jsou směřovány na subjektivní hodnocení jednotlivých studijních programů, finanční a materiální náročnost studia, rozsah získávaných znalostí, možnost uplatnění a dosud získaných pracovních zkušeností respondentů. Také jsme vytvořili otázky směřující na zahraniční studijní či pracovní zkušenosti v oboru.

..

Tento dotazník jsme rozeslali mezi studenty bakalářských a magisterských studijních programů na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy v Praze, Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem a oboru Rekreatologie na Fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Dotazník jsme také přeložili do anglického jazyka a následně zaslali studentům tří norských škol - Høgskolen i Telemark v Bø, Høgskolen i Hedmark v Elverum a Universitetet i Agder v Kristiansandu. Se všemi

těmito norskými institucemi má domácí fakulta bilaterální smlouvy a je tedy možné vycestovat a studovat zahraniční programy v oboru aktivit v přírodě.

Výběr otázek pro dotazník jsem diskutoval s vedoucím práce Mgr. Michalem Frainšicem a také se dvěma absolventy bakalářského programu aktivity v přírodě na domácí fakultě. Nejprve jsme rozdali dotazník několika zainteresovaným studentům a pozorovali, jak si s vyplňováním poradí. Následně jsme provedli revizi u otázek, které byly nejasně formulovány. Tento postup jsme ještě jednou zopakovali a poté jsme dospěli k finální verzi dotazníku přesně tak, jak uvádí Hendl (2008). Překlad dotazníku byl realizován třemi nezávislými erudovanými osobami a následným srovnáním všech překladů a výběrem otázek v angličtině.

4.4. vyhodnocení výsledků

Závěry získané tímto průzkumem byly následně slovně zhodnoceny a výstupy z některých otázek zpracovány grafickým znázorněním.

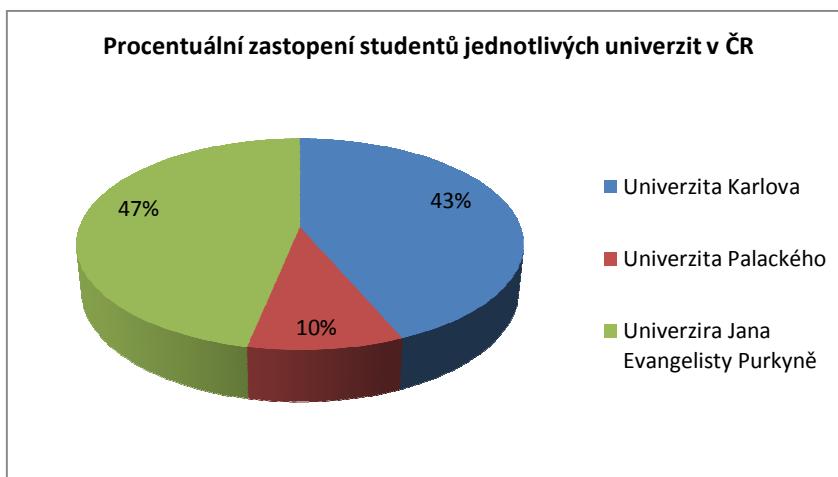
5. Výsledky

Dotazníkovým šetřením se nám podařilo oslovit 68 českých studentů (27 z UK, 6 z UP a 29 UJEP) a bohužel pouze 6 norských studentů. Čeští studenti pocházeli ze všech tří škol, na které jsme se v práci zaměřili, vzorek 6 norských studentů pocházel pouze z Høgskolen i Telemark, s ostatními školami se nám nepodařilo navázat kontakt. Reprezentativnost vzorku u norských studentů je tedy velmi nízká, přesto má určitou vypovídající hodnotu o stavu výuky AP v Norsku. Výsledky je ale třeba brát s rezervou.

Nebudeme vyhodnocovat úplně všechny otázky, ale pouze ty, o jejichž výstupu se domníváme, že obohatí výsledky našeho šetření. Budeme zveřejňovat výsledky obou dotazníků najednou – **Č** jsou výsledky českých studentů a **N** výsledky studentů z Norska.

V následujícím grafu můžeme pozorovat, jaké bylo procentuální zastoupení jednotlivých respondentů. Nejvíce jich je z UJEP se 47%, z UK o něco méně se 43% a nejméně respondentů máme z UP. Pro zajímavost věkové složení dotazovaných mělo největší zastoupení u skupiny studentů mezi 21 – 23 lety (53%), dalších 38% studentů bylo starších 24 let. Norským studentům v 67% bylo také více než 24 let, zbytek pochází z věkové kategorie 21 – 23 let. U obou skupin odpovídali muži i ženy v zastoupení 50%.

Graf 1 Procentuální zastoupení v dotazníku studentů jednotlivých univerzit v ČR

Jste spokojeni se skladbou předmětů oboru AP?

Č: Na tuto otázku zaškrtnulo největší procento dotázaných (48%) na škále 1 – 5, kdy 1 značí zcela ano a 5 vůbec ne, hodnotu 2, naopak nikdo neodpověděl, že je zcela nespokojen. Zcela spokojených studentů je pouze 13%.

N: Polovina dotázaných uvádí naprostou spokojenost, další dva studenti jsou spokojeni a pouze jeden je nespokojen se skladbou předmětů studovaného oboru.

Myslíte si, že škola zajišťuje dostatečně praktickou výuku?

Č: Naprostá většina studentů je s rozsahem praktické výuky spokojena, pouze mizivé procento uvádí, že spokojeni nejsou, nebo jsou spíše nespokojeni. Téměř celá čtvrtina respondentů je zcela spokojena s praktickou výukou.

N: Přesně 50% studentů uvádí naprostou spokojenost s rozsahem praktické výuky, ostatní odpověděli, že spokojeni jsou.

Jsou znalosti a zkušenosti získávané během kurzů dostačující?

Č: Valná většina českých studentů uvádí, že mají velký výběr volitelných předmětů, pouze mizivé procento se domnívá, že nabídka pestrá není.

N: Naopak norští respondenti uvádí, že výběr volitelných předmětů je velmi omezený.

Jaká je materiálová náročnost na výuku?

Č: Největší procento dotázaných odpovědělo, že výuka je materiálně náročná, zhruba stejné procento si myslí, že je odpovídající kladeným nárokům.

N: I pro norské studenty je nutnost vybavení velice důležitá, a proto 67% z nich zvolilo možnost „náročná“.

Je možné si zapůjčit nějaké vybavení ze školy?

Všichni studenti tvrdí, že je možnost si nějaké vybavení ve škole zapůjčit, ať už zdarma, či za nějaký poplatek. Na českých školách je většinou vybavení na lezení (lana, sedáky, karabiny, jistící prostředky, přilby atd.) bezplatné, stejně tak jako zapůjčení kanoí nebo kajaků. Většinou za zimní vybavení, jako jsou lyže, snowboardy a lavinové sety, již poplatky vybírány jsou. Norští studenti mají výběr vybavení

mnohem pestřejší – k zapůjčení jsou k dispozici stany, mapy, kotlíky, kanoe, kajaky nebo například celty. Nemusí platit žádné poplatky.

Finanční náročnost studia

U této otázky se čeští i norští studenti shodují, že pro 80% z nich je studium finančně náročné.

Chybí vám nějaké předměty ve výuce AP?

Č: Ještě širší nabídku předmětů by ocenilo 40% dotázaných, naopak celých 60% je spokojeno s paletou nabízených předmětů.

N: Přesně polovina norských studentů by uvítala možnost většího výběru předmětů, naopak polovina je spokojena.

Pokuste se zamyslet, jaké jsou aktuální moderní trendy v oblasti AP?

Č: Mnoho studentů si myslí, že moderními trendy v AP je vyhledávání nových, netradičních sportů nebo sportů, které právě zažívají svůj boom (např. kiting, nordic walking, lanová centra...). 70% si myslí, že jejich škola moderní trendy sleduje.

N: Norští studenti v podstatě sdílí názor s českými, extrémní sporty jsou v současné době v módě a přitahují stále více lidí. Naopak 2/3 dotázaných si myslí, že jejich škola tyto trendy nesleduje.

Myslíte si, že vám bude studium AP v budoucnosti benefitem pro získání pracovního místa?

Č: Pouze 42% dotázaných si myslí, že jim studium AP bude benefitem při hledání pracovní pozice, zhruba stejné procento (42%) neví a 16% respondentů si myslí, že to žádnou výhodu mít nebude.

N: Polovina Norů se domnívá, že jim studium bude platné při hledání práce, třetina neví a jeden si myslí, že ne.

Zeptali jsme se také na otázku, zda mají studenti **zkušenosti s prací v oboru**. Suverénně vedou čeští studenti, z nichž více než polovina již nějaké zkušenosti má. Většinou jsou to zkušenosti z dětských táborů, lyžařských škol či instruktoři

jednotlivých sportů (lezení, potápění...) U Norských studentů pracoval pouze jeden z šesti dotázaných, a jeho zkušenosti jsou právě z dětských táborů.

U otázky, zda-li si respondenti myslí, jestli je v jejich zemi dobré **uplatnění v oboru AP** si polovina Čechů myslí, že není a pouze 22% věří, že ano. Norští studenti si odpovědi rozdělili rovnoměrně mezi možnosti ano – ne – nevím.

U otázek 22 až 27 jsme se respondentů ptali, zda-li mají nějaké **zahraniční zkušenosti se studiem**. Pouze 6 studentů odpovědělo, že ano. Dva studovali na univerzitách ve Švédsku, dva ve Španělsku, jeden v Lotyšsku a jeden v Norsku. Na otázku, zda-li bylo studium odlišné než na domácí fakultě, odpověděli všichni kromě jednoho, že ano, a to zejména v jiném přístupu vyučujících ke studentům. Byl kladen větší důraz na komunikaci mezi samotnými studenty a běžnou praxí byla zpětná vazba. Několik studentů také poukázalo na lepší materiální vybavení zahraniční školy. Všichni si myslí, že se jim zahraniční zkušenost může být výhodou při hledání zaměstnání a plně 2/3 z nich uvažuje, že bude v budoucnu hledat uplatnění v zahraničí. Z norských studentů nikdo neměl zahraniční zkušenost se studiem.

6. Diskuse

Studium na českých a norských univerzitách, které nabízejí program v oblasti aktivit v přírodě má v každé zemi svá specifika. Ta jsou dána přírodními, kulturními i sociálními podmínkami daného státu. Geografická poloha České republiky a Norska je velice odlišná. Zatímco v zemi na severu nalezneme ještě velký kus divoké a nedotčené přírody, kde je krajina obydlená jen velmi řídko, u nás, v České republice, již divokou přírodu budeme hledat velice těžce, zato kdejakou ves nalezneme na každém kroku. Toto jsou determinanty, které ovlivňují rozdílné pohledy na vnímání přírody.

A právě tyto faktory ovlivňují i možnosti nabízených studijních směrů. V naší práci jsme se zaměřili na komparaci českého a norského pojetí výuky aktivit v přírodě a rozdílnosti spatřujeme ve více aspektech.

Na českých školách je pojetí hodně o teoretických předmětech, zatímco praktická výuka (většinou formou kurzů) probíhá blokově. Norský friluftsliv je zaměřen spíše na praktickou výuku a razí cestu tzv. „learning by doing“, tedy učení konáním. Také rozdílný pohled na užívání přírody hraje v obou zemích důležitou roli. V ČR musíme být při pohybu ve volné přírodě více obezřetní, zda-li nevstupujeme na cizí pozemek či do zóny s omezeným pohybem (např. národní parky). V Norsku je pohyb ve volné přírodě mnohem svobodnější. (<http://www.regjeringen.no>, 2012)

Celkově je obor friluftsliv z pohledu studenta aktivit v přírodě mnohem atraktivnější, protože z velké své části probíhá ve venkovním prostředí a nabízí několik kurzů, jejichž nabídka sice není tak široká, zato mají studenti možnost se specializovat na ten obor, který je zajímá a mohou tak získat hlubší znalosti v oboru. Co je ojedinělým úkazem, oproti českým školám, je absence učitelů na některých kurzech. Studenti nejprve získávají znalosti a zkušenosti od svých učitelů, ale na závěrečnou expedici, kterou si plánují, vyráží sami.

7. Závěr

Výhodou českých škol je širší nabídka volitelných kurzů, které si mohou studenti dle zájmu volit. Takový systém umožňuje každému studentovi najít si vlastní oblast zájmu, které se chce věnovat. Je to dané také tím, že např. na UPOL či FTVS lze aktivity v přírodě studovat v kombinaci s tělesnou výchovou a v oboru je mnohem více studentů. Větší nabídku volených předmětů by ale uvítalo 40% českých a 50% norských studentů.

Ve výzkumné části jsme se zaměřili hlavně na názory studentů, jejichž pohled nám přináší objektivní názor na tuto problematiku. Dle výsledků, které jsme získali, je spokojenost se studovanými obory u studentů různá. Ve většině mají ale pozitivní pohled na věc, ale do budoucna neplánují uplatnění v oboru. Naopak studenti se zahraničními zkušenostmi se většinou shodli, že by se chtěli v budoucnu ucházet o zaměstnání, kde by využili své zkušenosti ze studií.

Bohužel se nám pro objektivnější zhodnocení dotazníku nepodařilo získat názory studentů z Høgskolen i Telemark a Universitetet i Agder, které by jistě zvýšili hodnotu této práce. Nicméně jsme měli možnost porovnat alespoň výsledky se studenty tříletého bakalářského studia friluftslivu z Høgskolen i Telemark, jejíž zaměření je odlišné svým užším zaměřením od studijních programů na UPOL či FTVS. Program Aktivity v přírodě na UJEP se blíží právě norskému pojetí.

Použitá literatura

1. ČERVINKA, Petr. *Historie outdoorových aktivit v Norsku se specifickým zřetelem k dané oblasti*. Brno, 2008. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.
2. GUNNAR, Breivik. *The Individual, Environs and Society (Friluftsliv)*. The Norwegian University of Sport and Physical Education : Reader, 1979. "Two traditions in Norwegian Outdoor Life - Friluftsliv". s. 10.
3. HANÁK, Martin. *Srovnání vzdělávání v oblasti outdoorových aktivit na Fakultě sportovních studií Masarykovy univerzity a Høgskolen i Telemark v Norsku*. Brno: Bakalářská práce FSS MUNI, 2012. 54s.
4. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4
5. NEUMAN, Jan. A KOL. *Turistika a sporty v přírodě*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-391-9.
6. POLIŠENSKÁ, Soňa. *Norský friluftsliv: teorie a praxe*. Praha, 1995. 51 s. Vedoucí práce Jan Neuman.
7. TURČOVÁ, Ivana. *Diverzita české a anglické terminologie výchovných přístupů a směrů využívajících přírodu jako edukační prostředí*. Praha, 2005. 161 s. Vedoucí práce Jan Neuman.
8. WILSON, Jeremy, *The History and Traditions of Friluftsliv*, 2nd ed., 1989.

Elektronické zdroje

9. Direktoratet for naturforvatning [online]. 2012 [cit. 2012-04-13]. Right of access. Dostupné z WWW:
http://english.dirnat.no/multimedia/48315/Allemannretten_eng-2007.pdf
10. Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci [online]. 2012 [cit. 2012-04-21]. Dostupné z WWW: <http://ftk.upol.cz>
11. Fakulta tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy v Praze [online]. 2012 [cit. 2012-04-21]. Dostupné z WWW: <http://www.ftvs.cuni.cz>
12. Hedmark University College [online]. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z WWW: <http://www.hihm.no/english>

13. Klub českých turistů [online]. 2012 [cit. 2012-04-23]. Dostupné z WWW:
<http://www.kct.cz>
14. Outdoor Recreation Act [online]. 2012 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z WWW: <http://www.regjeringen.no/en/doc/Laws/Acts/Outdoor-Recreation-Act.html?id=172932>
15. Pedagogická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem [online]. 2012 [cit. 2012-04-21]. Dostupné z WWW: <http://pf.ujep.cz/>
16. Telemark University College [online]. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z WWW: <http://www.hit.no/eng>
17. The Norwegian Trekking Association [online]. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z WWW: <http://www.turistforeningen.no/english/>
18. University of Agder [online]. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z WWW: <http://www.uia.no/en>
19. Hogskolen i Telemark; ***SPORT, PHYSICAL EDUCATION AND OUTDOOR LIFE STUDIES*** [online]. 2012 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z WWW: <http://www.hit.no/eng/HiT/Study-at-TUC/Study-Programmes/Sport-Physical-Education-and-Outdoor-Life-Studies>

Přílohy

Dotazník pro české studenty

Tento dotazník je součástí mé bakalářské práce na téma "Komparace výuky aktivit v přírodě na vybraných českých a norských univerzitách". Je zaměřen pro studenty studijní specializace Aktivity v přírodě (Outdoor Life) vybraných univerzit (UK, UPOL a UJEP). Výsledky, které získáme od českých studentů, budou následně porovnány s výsledky od norských studentů, kteří vyplňují totožný dotazník.

Prosím, věnujte 8 minut jeho vyplnění. Dotazník obsahuje celkem 33 stručných otázek a velice mi pomůže při zpracování bakalářské práce. Dotazník je anonymní.

Pokud budete mít zájem o výsledky tohoto průzkumu, napište do textového pole u otázky č. 33 svoji e-mailovou adresu a budete následně vyrozuměni.

Děkuji.

Zdeněk Hejna, student 3. ročníku oboru Tělesná výchova a sport se zaměřením na Aktivity v přírodě na FTVS UK

Vedoucím mé bakalářské práce je Mgr. Michal Frainšic, asistent katedry Sportů v přírodě na FTVS UK

(* *Povinné otázky*)

1. Jste spokojeni se skladbou předmětů oboru AP? *

AP = Aktivity v přírodě (resp. Outdoor Life a pod.)

	1	2	3	4	5	
zcela ano	☐	☐	☐	☐	☐	určitě ne

2. Myslíte, že škola zajišťuje dostatečně praktickou výuku? *

Jsou myšleny pouze předměty v rámci specializace AP, kurzy a pod.

	1	2	3	4	5	
zcela ano	☐	☐	☐	☐	☐	určitě ne

3. Máte velký výběr ve volbě volitelných předmětů? *

	1	2	3	4	5	
zcela ano	☐	☐	☐	☐	☐	určitě ne

4. Jsou znalosti a zkušenosti získávané během kurzů dostačující? *

	1	2	3	4	5	
zcela ano	☐	☐	☐	☐	☐	určitě ne

5. Jaká je podle Vás materiálová náročnost na praktickou výuku? *

Je myšleno vlastní vybavení, které je potřeba např. pro kurzovní výuku. Musí mít student hodně vlastního vybavení?

velice náročná	náročná	odpovídající	nenáročná	zcela nenáročná
☐	☐	☐	☐	☐

6. Je možné si nějaké vybavení od školy zapůjčit? *

☐ Ano	☐ Ne
------------------------------	-----------------------------

7. Pokud jste u předchozí otázky odpověděli ANO, pokuste se, prosím, vypsát jaké a zda-li je zapůjčení zpoplatněno.

(otevřená odpověď)

8. Je studium finančně náročné? *

☐ Ano	☐ Ne
------------------------------	-----------------------------

9. Jaké outdoorové aktivity jste provozovali před studiem této školy? *

(otevřená odpověď)

10. Jaké outdoorové aktivity provozujete nyní ve svém volném čase? *

(otevřená odpověď)

11. Chybí Vám nějaké předměty ve výuce AP? *

☐ Ano	☐ Ne
------------------------------	-----------------------------

12. Pokud jste u předchozí otázky odpověděli ANO, napište, prosím, které konkrétně, případně jaká témata by vás zajímala?

(otevřená odpověď)

13. Pokuste se zamyslet jaké jsou aktuální moderní trendy v oblasti AP? *

(otevřená odpověď)

14. Myslíte si, že studijní program AP na Vaší škole sleduje moderní trendy v oboru vyjmenované v otázce č. 13.?? *

☐ Ano	☐ Ne
------------------------------	-----------------------------

15. Myslíte si, že vám bude studium AP v budoucnosti benefitem pro získání pracovního místa? *

☐ Ano	☐ Ne	☐ Nevím
------------------------------	-----------------------------	--------------------------------

16. Máte nějaké předchozí zkušenosti s prací v oboru? *

☐ Ano	☐ Ne
------------------------------	-----------------------------

17. Pokud máte předchozí zkušenosti s prací v oboru, jaké to jsou?

(otevřená odpověď)

18. Zvažujete hledat po absolvování školy zaměstnání v oboru AP? *

☐ Ano	☐ Ne	☐ Nevím
------------------------------	-----------------------------	--------------------------------

19. Myslíte si, že absolventi v oboru AP mají u nás dobré uplatnění? *

☐ Ano	☐ Ne	☐ Nevím
------------------------------	-----------------------------	--------------------------------

20. Jaká jste měli očekávání před začátkem studia oboru AP? *

(otevřená odpověď)

21. V čem byla vaše očekávání naplněna a v čem nikoliv? *

(otevřená odpověď)

Následující otázky 22. až 26. se zaměřují na ty studenty, kteří mají studijní zkušenosti z nějaké zahraniční školy. Pokud jste dosud v zahraničí nestudoval/a, prosím, pokračujte od otázky č. 27.

22. Na které zahraniční škole jste studoval/a?

(otevřená odpověď)

23. Bylo studium v zahraničí odlišné než na domácí fakultě?

☐ Ano	☐ Ne
------------------------------	-----------------------------

24. V případě, že odpověď na předchozí otázku byla ANO, napište, prosím, v čem?

(otevřená odpověď)

25. Myslíte si, že zahraniční zkušenost může být výhodou při hledání zaměstnání?

☐ Ano	☐ Ne
------------------------------	-----------------------------

26. Uvažujete, že v budoucnu naleznete uplatnění v oboru v zahraničí?

☐ Ano	☐ Ne
------------------------------	-----------------------------

Na závěr ještě, prosím, vyplňte některé základní údaje, podle kterých budeme moci rozdělit studenty dle školy, ročníku atd.

27. Jsem:*

☐ Žena	☐ Muž
-------------------------------	------------------------------

28. Věk:*

☐ 18-20 let	☐ 21-23 let	☐ 24 a více
------------------------------------	------------------------------------	------------------------------------

29. Studuji na škole:*

☐ Univerzita Karlova
☐ Univerzita Palackého
☐ Univerzita Jana Evangelisty Purkyně

30. Ročník studia:*

☐ 1.	☐ 2.	☐ 3.	☐ 4.	☐ 5.
-----------------------------	-----------------------------	-----------------------------	-----------------------------	-----------------------------

31. Forma studia:***

☐ Prezenční
☐ Kombinovaná

32. Počet obyvatel v místě Vašeho trvalého bydliště?*

☐ méně než 3000 obyvatel
☐ 3001-10 000 obyvatel
☐ 10001 – 50 000 obyvatel
☐ 50 001 – 100 000 obyvatel
☐ 100 001 a více obyvatel

33. Pokud Vás ještě něco napadá, co byste nám chtěli do dotazníku sdělit, máte možnost zde:

(otevřená odpověď)

Děkuji za vyplnění dotazníku.

Dotazník pro norské studenty v angličtině

This survey is a part of my bachelor thesis which is focused on comparison of outdoor life studies in the Czech Republic and Norway. It is aimed at students of friluftsliv at researched universities (Høgskolen i Telemark, Høgskolen i Hedmark and Universitetet i Agder). Results we get from Norwegian students we will afterwards compare with results from Czech students, who are filling out the same survey.

Please, pay attention to filling out this survey, it takes maximum 8 minutes. This survey contains 33 brief questions and it will help me by processing my bachelor thesis. This survey is anonymous.

If you are interested in results of this survey, please write into empty field of question nr. 33 your e-mail address and we'll inform you after.

Thank you,

Zdeněk Hejna, student of 3rd year of Faculty of Physical Education and Sport at Charles University in Prague, Czech Republic Supervisor of my bachelor thesis is Mgr.

Michal Frainšic, assistant at Department of Tourism, Sports and Education in the Outdoors

(* *Required*)

1. Are you satisfied with offered subjects of friluftsliv program at your school? *

	1	2	3	4	5	
absolutely yes	☐	☐	☐	☐	☐	not at all

2. Do you think is a practice education satisfactory? *

	1	2	3	4	5	
absolutely yes	☐	☐	☐	☐	☐	not at all

3. Do you have large choice of elective subjects? *

	1	2	3	4	5	
absolutely yes	☐	☐	☐	☐	☐	not at all

4. Are information and experiences which you can learn during lessons enough to satisfied you? *

absolutely yes	1	2	3	4	5	not at all
	☐	☐	☐	☐	☐	

5. How are material demands of your study program? *

(equipment)

very demanding	demanding	appropriate	not demanding	absolutely not demanding
☐	☐	☐	☐	☐

6. Is it possible to borrow some equipment from your school?*

☐ Yes	☐ No
------------------------------	-----------------------------

7. If you have answered YES in previous question nr. 6, please, try to write down which equipment. Do you have to pay for it?

(open answer)

8. Is studium of friluftsliv expensive for you? *

☐ Yes	☐ No
------------------------------	-----------------------------

9. Which outdoor activities have you done before you have started frilutsliv studies? *

(open answer)

10. Which outdoor activities do you do now in your leisure time? *

(open answer)

11. Do you miss some subjects in your study program? *

☐ Yes	☐ No
------------------------------	-----------------------------

12. If you have answered YES in previous question nr. 11, please write down which subjects or courses would you like to study?

(open answer)

13. Please, try to think what are modern trends in outdoor life education? (Write down briefly) *

(open answer)

14. Do you think that friluftsliv program at your school follows modern trends you have wrote down in previous question nr. 13? *

☐ Yes	☐ No
------------------------------	-----------------------------

15. Do you think that friluftsliv studies will be a benefit for your a future job? *

☐ Yes	☐ No	☐ I don't know
------------------------------	-----------------------------	---------------------------------------

16. Do you have some previous job experience in field of outdoor life? *

☐ Yes	☐ No
------------------------------	-----------------------------

17. If you have previous job experience in field of outdoor life, please, write down, which?

(open answer)

18. Are you going to look for a job in field of outdoor life after complete your studies? *

☐ Yes	☐ No	☐ I don't know
------------------------------	-----------------------------	---------------------------------------

19. Do you think that graduates have good job possibilities in field of outdoor life (friluftsliv) in Norway? *

☐ Yes	☐ No	☐ I don't know
------------------------------	-----------------------------	---------------------------------------

20. What expectations did you have before you've started friluftsliv studies? *

(open answer)

21. Have your expectations been fulfilled or not? In what? *

(open answer)

Following questions 22.-26. are focused on students, who have previous study experience from abroad. If you haven't been studying abroad yet, please continue from question nr. 27.

22. At which foreign university did you study?

(open answer)

23. Was study program abroad different from your home faculty?

☐ Yes	☐ No
------------------------------	-----------------------------

24. If your studies abroad was different, please write down briefly in what?

(open answer)

25. Do you think that your study experience from abroad can be a benefit for looking for a job?

☐ Yes	☐ No
------------------------------	-----------------------------

26. Do you think about looking for a job abroad in a future?

☐ Yes	☐ No
------------------------------	-----------------------------

At the end please fill in some basic personal data.

27. I am:*

☐ Man	☐ Woman
------------------------------	--------------------------------

28. Age:*

☐ 18-20	☐ 21-23	☐ 24 and older
--------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------

29. I am studying at:*

☐ Høgskolen i Telemark
☐ Høgskolen i Hedmark
☐ Universitetet i Agder

30. Year of study:*

☐ 1.	☐ 2.	☐ 3.	☐ 4.	☐ 5.
-----------------------------	-----------------------------	-----------------------------	-----------------------------	-----------------------------

31. Study form:*

☐ Full-time study
☐ Distance learning

32. Number of inhabitants of place of your permanent residence? *

☐ less than 3000 inhabitants
☐ 3001-10 000 inhabitants
☐ 10001 – 50 000 inhabitants
☐ 50 001 – 100 000 inhabitants
☐ 100 001 and more inhabitants

33. If you'd like to tell us anything else, please don't hesitate...

(open answer)

Thank you for filling out our survey.